

4

ISO 400
1/250 sekundy
f/2,8
ohnisko 70 mm

Kreativní zóna

DOSTAŇTE SE NA VYŠŠÍ ÚROVEŇ

Kreativní zóna je název, který Canon vybral pro pokročilejší fotografické režimy. Ty vám nabízí největší množství kontroly nad výslednými fotografiemi. Každý, kdo se ve světě fotografování nějakou dobu pohyboval, tyto režimy zná. Umožňují totiž ovlivnit dva nejdůležitější faktory, které stojí za každým skvělým snímkem: clonu a rychlost závěrky. Pro přepnutí do těchto režimů jednoduše otočte Voličem režimů na jeden z režimů Kreativní zóny a můžete hned začít fotografovat. Nemyslíte, že by ale napřed bylo dobré vědět, co který režim nabízí a jak to zařídit, abyste získali přesně takové snímky, jaké chcete? Pokud se opravdu chcete v kontrole nad svými snímky posunout dále, je důležité vědět nejen jak tyto režimy fungují, ale také proč ovládáte zrovna to, co ovládáte. Přepněte tedy Volič režimů na první z Kreativních režimů: režim Program.

O SNÍMKU

Při pobytu poblíž letecké základny se mi naskytlá jedinečná příležitost vylepšit si umění akční fotografie. Po celý den a každou hodinu se na základnu vrací nebo z ní startují vojenská letadla. Mohl jsem pozorovat jejich manévry a cvičení a jednou se mi podařilo dostat do jednoho záběru tyto dvě F18. Neměl jsem moc času přemýšlet, ale protože jsem chvíli předtím fotil jiná letadla, měl jsem celkem dobrou šanci, že snímek vyjde. Kondenzační stopa za druhým strojem záběr příjemně ozvláštnila.

Protože mě v tuto chvíli zajímal víc pohyb než hloubka ostrosti, použil jsem režim priorit času.

Autofokus mi pomohl sledovat objekt, takže všechny snímky jsou správně zaostřené.

ISO 200
1/1250 sekund
f/5,6
ohnisko 155 mm

Byl jasný a slunečný den, takže ISO 200 stačilo i pro vyšší rychlosti závěrky.

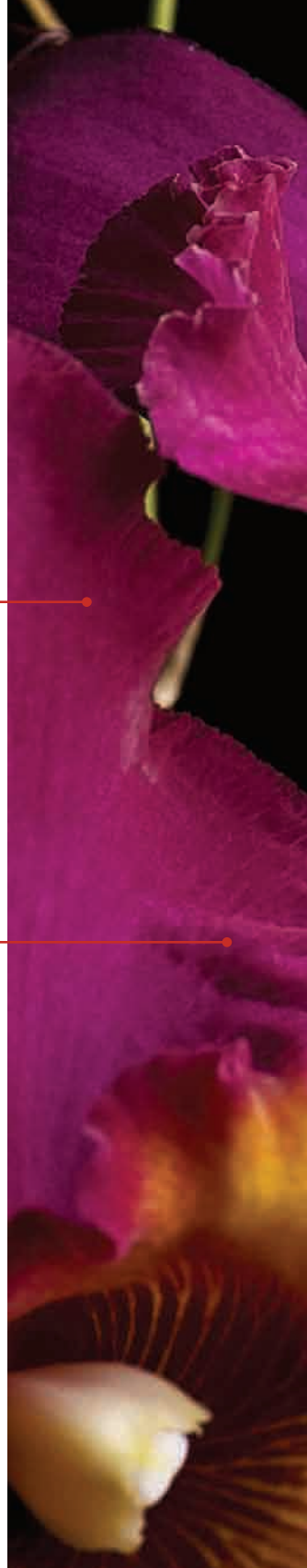
Abych mohl zachytit více než jeden snímek, měl jsem nastavený kontinuální režim snímání.

O SNÍMKU

Vím, že to není moc chlapácké, ale musím se přiznat, že mám rád květiny. Nebaví mě jejich pěstování nebo rozmísťování po bytě. Nejraději je fotografuji. S tolika možnostmi tvarů a osvětlení je focení květin vždy novou výzvou. Jedním z mých nejoblíbenějších druhů jsou orchideje. Tuhle vypěstoval můj kamarád a doslova září barvami a žadoní, aby ji někdo vyfotografoval, takže jsem prostě musel.

Přestože jsem použil docela vysokou rychlost závěrky, raději jsem měl fotoaparát na stativu, abych vyloučil možnost rozostření při focení z ruky.

Musel jsem pořídít několik různých záběrů, než jsem dostal tu správnou expozici, protože tmavá květina i pozadí trochu zmátly expozimetr.

Použil jsem jediný zaostřovací bod, aby fotoaparát zaostřil na to správné místo, aniž bych musel pohnout přístrojem.

Použil jsem jediný zaostřovací bod, aby fotoaparát zaostřil na to správné místo, aniž bych musel pohnout přístrojem.

ISO 100
1/125 sekundy
f/13
ohnisko 105 mm

P: REŽIM PROGRAM

To, že režim Program je na voliči hned vedle režimů Základní zóny, má svůj důvod: fotoaparát dělá skoro všechno za vás. Tak proč se tedy režimem Program vůbec zabýváme? Na úvod musím říct, že já režim Program používám jen velice zřídka, protože mi nedává tolik možností kontroly jako ostatní režimy z Kreativní zóny. Jsou ale situace, kdy se režim Program hodí, například když fotografuji za podmínek, kdy se osvětlení scény velmi často mění, a nemám čas zabývat se všemi nastaveními, nebo mi až tak nezáleží na tom, abych měl úplnou kontrolu nad situací. Představte si piknik někde venku, kde je chvilku stín a chvilku zase svítí slunce. Chci hezké snímky, ale nechci nad nastavováním fotoaparátu strávit věčnost. Pokud je to tak, proč tedy režim Program není mezi režimy Základní zóny? Protože mi dává mnohem více kontroly, kterou mi žádný z režimů Základní zóny, dokonce ani Kreativní auto, dát nemůže.

Odkaz na manuál

Pro porovnání všech režimů Základní i Kreativní zóny se podívejte na tabulky uživatelského manuálu na stranách 210–211.

KDY MÍSTO REŽIMŮ ZÁKLADNÍ ZÓNY POUŽÍT REŽIM PROGRAM (P)

- Při fotografování v běžném prostředí, kde je potřeba často a rychle měnit nastavení fotoaparátu.
- Když chcete mít kontrolu nad hodnotou ISO.
- Když chcete nebo potřebujete fotografovat v barevném prostoru Adobe RGB.
- Když chcete provádět úpravy vyvážení bílé.

Vraťme se k našemu piknikovému příkladu. Jak jsem již řekl, úroveň osvětlení se pohybuje od hlubokého stínu po jasné sluneční světlo, což znamená, že se fotoaparát pro dobrou expozici snaží vyvážit tři různé faktory (ISO, clonu a rychlost závěrky). Z kapitoly 1 víme, že funkce Auto ISO nepřipadá v úvahu, takže jsme ji už vypnuli (vypnuli jste ji, že jo?). V režimu Program si můžete vybrat, na jakém ISO fotoaparát expozici založí. Čím nižší hodnota ISO, tím lepší obrazovou kvalitu budou snímky mít, ale tím méně bude fotoaparát citlivý na světlo. Jde o vyvážení expozičních hodnot s cílem zachovat co nejnižší možné ISO – příliš nízké ISO a na snímcích bude viditelné chvění fotoaparátu způsobené delším expozičním časem; příliš vysoké ISO znamená nepředvídatelné množství digitálního šumu. Pro naše účely vyberme ISO 400, čímž získáme dostatečnou citlivost fotoaparátu i pro expozice stinných míst a zároveň fotoaparát může použít dostatečně krátké expoziční časy pro zmrazení pohybu.

JAK SPRÁVNĚ ZVOLIT ISO

V této a v dalších kapitolách je spousta diskuzí o hodnotě ISO, ale bylo by dobré, abyste znali pár základních tipů, jak ji zvolit správně. První věc, kterou byste vždy měli zkusit udělat, je použít nejnižší možnou hodnotu ISO. Zde jsou zmíněné základní tipy pro nastavení hodnoty ISO:

- 100: Jasný slunečný den
- 200: Mlhavo nebo za slunečného dne venku ve stínu
- 400: Umělé osvětlení v interiéru nebo zataženo venku
- 800: Pozdě v noci, nízké osvětlení nebo sportovní areály v noci

To jsou pouze návrhy, volba ISO bude záviset na mnoha dalších faktorech, které probereme později v knize. Možná budete muset použít i vyšší ISO, než je potřeba, ale teď už alespoň víte, kde začít.

Hodnotu ISO už jsme zvolili, teď se můžeme podívat na další možnosti kontroly, které režim Program nabízí. Otáčením Hlavním voličem můžeme změnit expoziční

OBRÁZEK 4.1: Toto je můj první snímek pořízený v režimu Program. Protože jsem fotoaparát mířil spíš na budovu ve stínu, expoziční čas byl delší.

OBRÁZEK 4.2: Při přiblížení byla v záběru menší část budovy, která ovlivnila expoziční čas v předchozím obrázku. Důsledkem je změna expozičních hodnot.

hodnoty. Pamatujte si, že váš fotoaparát má vlastní expozimetr, na základě kterého expoziční hodnoty nastavuje. Ale expozimetr někdy neví, jak si snímek představujete (viz obrázky 4.1 a 4.2). A právě otáčením Hlavním voličem můžete ovlivnit, jak snímek bude vypadat. Potřebujete rychlejší závěrku, abyste zmrazili akci? Jednoduše otočte Hlavním voličem ve směru hodinových ručiček. Chcete otevřít clonu, abyste dosáhli menší hloubky ostrosti? Otáčejte Hlavním voličem proti směru hodinových ručiček, dokud nedosáhnete požadované velikosti clony. Fotoaparát podle toho bude měnit rychlost závěrky a velikost clony tak, aby scéna byla exponována správně, a vy ve výsledku budete spokojeni.

Nastavte fotoaparát na režim Program a pojdte se podívat, jak to všechno dohromady funguje.

NASTAVENÍ A FOTOGRAFOVÁNÍ V REŽIMU PROGRAM

1. Zapněte fotoaparát a pak otočte Volič režimů tak, aby P bylo naproti značce.
2. Stiskem tlačítka ISO a otáčením Hlavním voličem na horní straně fotoaparátu zvolte ISO (zvolené ISO se zobrazí i na LCD displeji).
3. Zamiřte fotoaparát na fotografovaný objekt a namáčknutím spouště aktivujete expozimetr.
4. Zkontrolujte expoziční hodnoty v hledáčku nebo pohledem na displej na zadní straně fotoaparátu.
5. Při aktivním expozimetru ukazováčkem otáčejte Hlavním voličem směrem doleva a doprava a dívejte se, jak se expoziční hodnoty mění.
6. Tímto způsobem zvolte expozici, která odpovídá vašim záměrům, a začněte fotografovat. (Pokud si nejste jistí, jaké expoziční hodnoty jsou správné, nedělejte si starosti. Od příští kapitoly začneme pracovat na tom, jak expoziční hodnoty vzhledem k záměrům správně zvolit.)

REŽIM TV: PRIORITA ČASU

Režim Tv je to, o čem my fotografové většinou mluvíme jako o režimu Priority času. Při hlubším studiu uživatelského manuálu zjistíte, že Tv je zkratka pro „Time value“ (Časová hodnota). Nejsem si jist, kdo tento pojem vymyslel, ale můžu vám říct, že to určitě nebyl fotograf. Za celá ta léta, co fotografuji, mě nikdy nenapadlo: „Tohle by byla skvělá situace pro použití režimu Časová hodnota.“ Ale nezáleží na tom, proč se to jmenuje zrovna režim Tv, důležité je vědět, proč a kdy byste jej měli použít.

Podobně jako režim Program, i režim Tv nám dává více svobody ovládat určité expoziční hodnoty. V tomto případě mluvíme o nastavení rychlosti závěrky

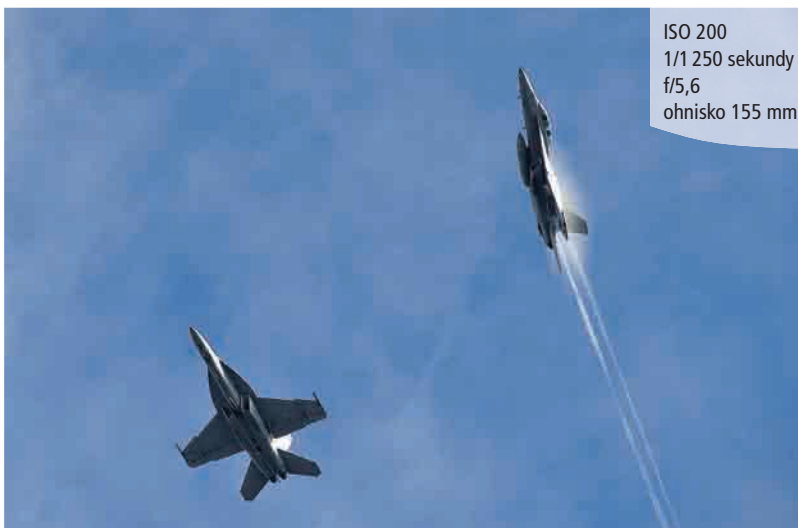
(expozičního času). Jednoduše řečeno, rychlost závěrky určuje, na jak dlouho vystavíte snímač fotoaparátu světlu. Čím déle zůstane závěrka otevřená, tím více času má snímač na zaznamenání světla. Rychlost závěrky také do značné míry určuje, jak ostré snímky budou. Ale trochu v jiném smyslu, než je správné zaostření. Na ostrost objektů na snímku má podstatný vliv chvění fotoaparátu. Protože pomalejší závěrka znamená, že světlo vašeho objektu dopadá na snímač delší dobu, jakýkoli pohyb fotoaparátu nebo fotografovaného objektu se na snímcích projeví jako neostrost.

RYCHLOSTI ZÁVĚRKY

Pomalá závěrka znamená, že závěrka je otevřena po delší dobu – například 1/30 sekundy a déle. Rychlá závěrka znamená, že se závěrka otevírá na velice krátkou dobu – například 1/250 sekundy nebo méně.

KDY POUŽÍT REŽIM PRIORITY ČASU (TV)

- Při fotografování rychle se pohybujících objektů, kdy chcete zmrazit akci (viz obrázek 4.3); o tomto tématu se více dozvíte v kapitole 5.
- Když chcete pomocí rozmazání dát důraz na pohyb objektu (viz obrázek 4.4).
- Když chcete použít dlouhý expoziční čas, abyste dopadající světlo mohli zaznamenávat po delší dobu (viz obrázek 4.5); více o tomto tématu v kapitole 8.
- Když chcete zachytit tok vody ve vodopádu (viz obrázek 4.6).

ISO 200
1/1 250 sekundy
f/5,6
ohnisko 155 mm

OBRÁZEK 4.3:

Dokonce i ten nejrychlejší objekt může být správnou rychlostí závěrky zmrazen

OBRÁZEK 4.4:
Snižení rychlosti
závěrky dodá vašim
snímkům dojem
pohybu

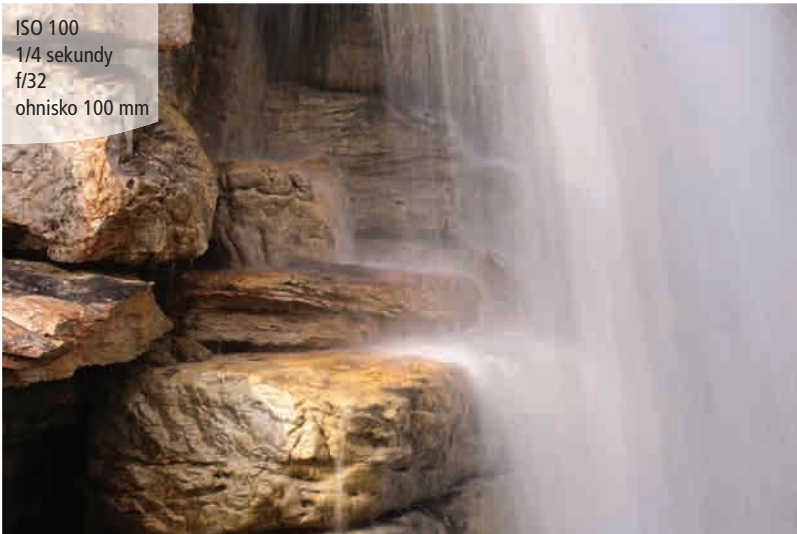

OBRÁZEK 4.5:
Dlouhá expozice
spolu vyšším
clonovým číslem
a stabilním stati-
vem mi umožnila
pořídit noční
snímek z pláže

Jak vidíte, to, zda použijete režim Tv, většinou záleží na tom, jaký objekt fotografujete. Je důležité, abyste si uměli představit výsledek použití tohoto režimu. Skvělou věcí na fotografování digitálním fotoaparátem je, že získáte okamžitou zpětnou vazbu v tom smyslu, že si můžete snímek prohlédnout na LCD displeji. Ale co když se vám na první pokus nepodaří snímek pořídit a druhá možnost už není? Příkladem může být fotografování sportovní události. Nemůžete prostě jít a požádat hráče, aby ten míček hodil znovu, protože vás

ISO 100
1/4 sekundy
f/32
ohnisko 100 mm

OBRÁZEK 4.6:
Prodloužení expo-
zice dodalo tekoucí
vodě jemný vzhled

snímek je příliš rozmazaný kvůli nevhodně zvolené rychlosti závěrky. A to je právě důvod, proč byste měli vědět, co která rychlost dokáže ve smyslu schopnosti zmrazit akci.

Napřed se podívejme, jaké možnosti nastavení rychlosti závěrky máte k dispozici. Na fotoaparátu 550D můžete rychlosti závěrky volit v rozmezí od 1/4000 sekundy do 30 sekund. S takovým rozsahem byste měli být schopni zachytit téměř jakýkoli objekt. Další věcí, kterou bychom měli vědět, je, že režim Tv je považován za „poloautomatický“. To znamená, že máte kontrolu nad jedním aspektem expoziční hodnoty a fotoaparát se postará o vše ostatní. V tomto případě ovládáte rychlost závěrky a fotoaparát ovládá clonu. To je důležité vědět, protože se může stát, že budete chtít použít konkrétní rychlost závěrky, ale váš objektiv vám nebude schopen vyhovět.

S tímto problémem se můžete setkat, například pokud fotografujete někde, kde je málo světla: pokud fotografujete rychle se pohybující objekt, který se při použití rychlosti závěrky nižší než 1/125 sekundy rozmaže a objektiv je schopen otevřít clonu maximálně na f/3,5, uvidíte, že hodnota clony v hledáčku a na LCD displeji bliká. To je varování, že ve scéně není dostatek světla – kvůli omezení na straně objektivu – takže snímek bude podexponovaný.

Dalším případem, kdy se můžete dostat do podobné situace, je fotografování tekoucí vody. Pro získání jemného vzhledu tekoucí vody je většinou nutné použít rychlost závěrky maximálně 1/15 sekundy. Je-li vodopád velmi jasně osvětlen, může se stát, že hodnota clony bude opět blikat, protože objektiv není schopen

clonu utáhnout na více než $f/22$. V tomto případě vás fotoaparát varuje, že snímek bude přeexponován. Řešení tohoto problému probereme později (v kapitole 7), ale je důležité vědět, že režim Tv má svá omezení.

NASTAVENÍ A FOTOGRAFOVÁNÍ V REŽIMU TV

1. Zapněte fotoaparát a pak otáčejte Voličem režimů tak, aby Tv bylo naproti značce.
2. Stiskem tlačítka ISO a otáčením Hlavním voličem na horní straně fotoaparátu zvolte ISO (zvolené ISO se zobrazí i na LCD displeji).
3. Zamiřte fotoaparát na fotografovaný objekt a namáčknutím spouště aktivujte expozimetr.
4. Zkontrolujte expoziční hodnoty v hledáčku nebo pohledem na displej na zadní straně fotoaparátu.
5. Při aktivním expozimetru ukazováčkem otáčejte Hlavním voličem směrem doleva a doprava a dívejte se, jak se expoziční hodnoty mění. Otáčením doprava budete rychlost závěrky zvyšovat, otáčením doleva snižovat.

REŽIM AV: PRIORITA CLONY

Z názvu byste to možná nepoznali, ale režim Av je jedním z nejčastěji používaných režimů Kreativní zóny. Av je zkratka Aperture value (Hodnota clony) a podobně jako Time value (Hodnota času) tento pojem mezi fotografy nikdy neuslyšíte. Přesto je tento režim jedním z mých nejoblíbenějších a věřím, že i vy si jej rychle oblíbíte. Av, běžně označován jako režim Priority clony, je také považován za poloautomatický, protože vám zase umožňuje ovládat jen jeden faktor expozice, zatímco fotoaparát se stará o vše ostatní.

Můžete se ptát, proč je to jeden z mých nejoblíbenějších režimů. Proto, že clona určuje hloubku ostrosti. Především hloubka ostrosti spolu s kompozicí určuje, na co se oko diváka při pohledu na snímek zaměří. Clonou určujete, které oblasti snímku budou ostré. Chcete-li objekt izolovat od pozadí, třeba při fotografování portrétů, můžete clonu více otevřít a tím zajistit, že na snímku bude hlavní objekt ostrý a popředí i pozadí budou rozmazané. Chcete-li mít ostrou celou scénu, třeba při fotografování krajiny, utáhněte clonu více a dosáhnete největší možné hloubky ostrosti.

ISO 400
1/250 sekundy
f/6,3
ohnisko 280 mm

OBRÁZEK 4.7:
Otevřená clona zajistila velmi rozmazané pozadí, takže všechny důraz zůstal na objektu.

KDY POUŽÍT REŽIM PRIORITY CLONY (AV)

- Při fotografování portrétů nebo divoké zvěře (viz obrázek 4.7).
- Při fotografování krajiny (viz obrázek 4.8).
- Při fotografování makra nebo fotografií detailů (viz obrázek 4.9)
- Při fotografování architektury, kde je důležité mít velkou hloubku ostrosti (viz obrázek 4.10).

ISO 400
1/125 sekundy
f/13
ohnisko 24 mm

OBRÁZEK 4.8:
Utažená clona dodala ostrost objektům v popředí i v pozadí

OBRÁZEK 4.9: Pro makrosnímky je vhodné clonu trochu utáhnout, získáte tak ostřejší snímky.

CLONOVÉ ČÍSLO A CLONA

Jak bylo řečeno dříve, pokud je řeč o hodnotě clony, často se setkáte s pojmem clonové číslo. Clonové číslo je jedním z těch starých fotografických pojmů, které se vztahují k ohniskové vzdálenosti objektivu (např. 200 mm) vzhledem k průměru clony. Tyto hodnoty jsou definovány jako „expoziční kroky“ a při expozici fungují tak, že se s rostoucí rychlostí závěrky zvyšují, aby zajistily správnou expozici. Starší objektivy fotoaparátů mohly clonu nastavovat jen po celých stupních, například 1,4, 2, 2,8, 4, 5, 6, 8, 11, 16 a 22. Každá následující vyšší hodnota reprezentuje asi poloviční množství světla vstupujícího do objektivu. Na většině současných objektivů se však clona nenastavuje ručně, ale clonu nastaví fotoaparát elektronicky. I hodnot je více, pro přesnější přizpůsobení expozice je možné clonu měnit po 1/3 stupně, stejně jako v případě nastavení hodnoty ISO.